

2022-2023

קורס 290.1021 – יסודות הסייעוד

סמסטר א'

מועד: יום א' שעות 8:30-11:45

מרצות: פרופ' אפרת שדמי, דר' נוסייבה ריאן-גרה, דר' ראיפה ג'בארין, גב' ענבל פרן פרח, גב' אילת סופר

שעות קבלה בתיאום מראש במייל:

פרופ' אפרת שדמי: eshadmi@univ.haifa.ac.il

ד"ר נוסייבה ריאן-גרה: nrayan@univ.haifa.ac.il

גב' ענבל פרן פרח: ifaranper@staff.haifa.ac.il

דר' ראיפה ג'בארין: rjabareen@staff.haifa.ac.il

גב' אילת סופר: ayelet.sofer@b-zion.org.il

רמת הקורס: תואר ראשון שנה א' (גנרי, הסבת אקדמאיים)

מבנה הקורס: קורס מבוא שנתי, המשלב הרצאות במליאה (בשיעור הראשון 8-10), דיונים וסדנאות בקבוצות

(בשיעור השני 10-12). הקורס מהווה דרישת קדם לכל קורסי הסייעוד והניהול הבאים אחריו.

בין השעות 8:30 ל-10:00 השיעור יתקיים במלאה (כל הקבוצות ביחד) בבניין ראשי חדר 715

בין השעות 10:15 ל-11:45 השיעור יתקיים בקבוצות ההנחיה בבניין מדרגה:

ד"ר נוסייבה ריאן-גרה - 706

גב' ענבל פרן פרח – 625

דר' ראיפה ג'בארין – 707

גב' אילת סופר – 708

על הקורס ומטרותו המרכזית:

הקורס יתמקד בנושאים בעלי זיקה ישירה לסייעוד: הבריאות, האדם, הטיפול האכפתי - Caring והיבטים

סביבתיים וחברתיים. בבסיס הקורס יעמדו היסודות הערכיים עליהם נשען המקצוע, ההומניזם, והאיכות.

מטרת העל של הקורס היא גיבוש השקפת עולם פרופסיונאלית בסייעוד.

יעדים:

- פיתוח חשיבה מערכתית ביקורתית.
- פיתוח מודעות לחשיבות התפקוד בשונות ובעמימות בחברה המודרנית.
- פיתוח מודעות לחשיבות התפקוד במורכבות.
- פיתוח יכולת למידה עצמית וקבוצתית.
- פיתוח מודעות עצמית לשינויים שחלו בזהות המקצועית במהלך הקורס.

תכנים:

- מחשבת הסייעוד וזהות מקצועית
 - הגדרות הסייעוד השונות והתפתחות מקצוע הסייעוד.
 - הסייעוד כמקצוע שיויוני
 - דימוי מקצועי
 - מגדר בסייעוד
- על הבריאות כמושג -על
 - הגדרות ומאפייני המושג.
 - ההשפעות של תפיסת בריאות שונה על מצב בריאות האוכלוסייה.
 - בריאות וסייעוד בראיה גלובלית
- על מערכת הבריאות בישראל
 - מבנה מערכת הבריאות.
 - היסטוריה של מערכת הבריאות.
 - גורמים שהשפיעו על מערכת הבריאות
 - אלימות במערכת הבריאות
- החוקים שבבסיס העשייה הסייעודית
 - חוק הבריאות והשפעתו על מערכת הבריאות בארץ.
 - חוק זכויות החולה והשלכותיו על המערכת.
 - חוק החולה הנוטה למות
- אתיקה וחשיבה ביקורתית בסייעוד
 - ההתנהגות המקצועית.
 - קונפליקט בין תפיסות ערכיות שונות של גורמים במערכת.
 - חשיפה לערכי הקוד האתי.
- על השאיפה לשיויון ורב תרבותיות בסייעוד
 - הכרת המושג רב תרבותיות וחשיבותו בסייעוד.
 - שיויון במערכת הבריאות - הפער בין הרצוי למצוי
- תפקיד הקהילה בבריאות.
- יחס של סיעוד למשפחה.
- טכנולוגיה בבריאות

מתודולוגיה:

- רוב החומר יינתן לקריאה בבית כדרישת קדם לדיונים בכיתה.
- התרגילים מהווים בסיס לעבודה קבוצתית בכיתה.

דרישות הקורס:

1. נוכחות חובה (היעדרות מותרת עד - 20%)
2. קריאת ספרות והגשת 3 מטלות אישיות (הנחיות בנספח 1)
3. ניתוח סוגיות שונות בכתב ברמה אישית וקבוצתית. כל התרגילים יוגשו באמצעות מערכת ה-Moodle. לא יתקבלו תרגילים בדואר אלקטרוני.
4. השלמת 5 שעות מחקר במערכת הסונה או מטלה חלופית במהלך השנה (כפי שמצויין בשנתון). הסברים מפורטים יינתנו בתחילת השנה ע"י מתאמת הסונה. הנחיה זו היא רק לסטודנטים בתכנית הגנרית (רשומים לקורס זה גם בסמסטר ב).
*סטודנטים שיש ברשותם מכתב התאמות מהאוניברסיטה וזקוקים להנגשה בקורס מוזמנים לפנות למרצות לפי קבוצת ההנחיה בשעות הקבלה או במייל בסמוך לתחילת הקורס.

הערכה:

- השתתפות פעילה בדיונים ופרזנטציות 10% מהציון
 - הגשת מטלות אישיות 20% מהציון
 - מבחן סמסטר א' 70% מהציון
- ציון עובר בכל סמסטר – 70. הגשת כל המטלות היא חובה ותנאי הכרחי להשלמת הקורס.

ביבליוגרפיה:

ספרים מומלצים לקריאה מלווה לקורס:

- שחף, ש. (2014). אחות טובה דייה- הסייעוד בין אידאל למציאות, ישראל 1960-1955. הוצאת רסלינג, תל אביב.
- ברטל, נ. (2015). לצדך בדרך. פרקי היסטוריה של הסייעוד הישראלי 1936-2012. הוצאת כרמל, ירושלים.
- מן, מ. (2016). סטטוסקופ ומחרשה. בנתיב המרפאה בקבוצים. התפתחות שירותי הבריאות בקיבוצים בשנים 1910-1948. הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

תכנית השיעורים סמסטר א' (יום א)

מטלות להגשה	נושא השיעור	תאריך	
	פתיחה והצגת תכני הקורס	23/10/2022	1.
מליאה	מפגש היכרות		
	בריאות – הגדרות והשפעות על מצב בריאות האוכלוסייה	30/10/2022	2.
במליאה	דיון		
קבוצות			

קריאת חובה לשיעור 2:

- Huber, M., Knottnerus, J. A., Green, L., van der Horst, H., Jadad, A. R., Kromhout, D., ... & Schnabel, P. (2011). How should we define health? *BMJ: British Medical Journal*, 343.

קריאה מומלצת

- Wilson, L., Mendes, I. A. C., Klopper, H., et al. (2016). 'Global health' and 'global nursing': Proposed definitions from The Global Advisory Panel on the Future of Nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 72(7), 1529-1540.
- Saylor, C. (2004). The circle of health a health definition model. *Journal of Holistic Nursing*, 22(2), 97-115.

	מליאה	צמתים היסטוריים בהתמקצעות הסייעוד	6/11/2022	.3
	קבוצות	דיון		

קריאת חובה לשיעורים מס' 3-4:

- האזנת חובה – הסטטיסטיקאית עם המנורה ביד
<https://www.kan.org.il/Podcast/item.aspx?pid=8406>
- שגב, רונן (2020) "התשמע קולי?" מבט היסטורי על התודעה הציבורית למקצוע הסייעוד בישראל, האחות בישראל 203, 20
<http://www.inu.org.il/wp-content/uploads/2020/05/%D7%94%D7%90%D7%97%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%9E%D7%90%D7%99-2020.pdf>
- Sherifali, D. (2020). The Year of the Nurse, Florence Nightingale and COVID-19: Reflections from Social Isolation. *Canadian Journal of Diabetes*, 44(4), 293-294.

חובה לשיעור מערכת הבריאות וכלכלת בריאות בישראל:

- האזנת חובה להסכת חיות כיס: פרק 188: היסטוריה רפואית (תאגיד השידור הציבורי כאן11)
<https://www.kan.org.il/podcast/item.aspx?pid=19746>

קריאה מומלצת

- שחף, ש. (2014). "שער ראשון: אחות, סיעוד, מקצוע". אחות טובה זייה- הסייעוד בין אידאל למציאות, ישראל 1955-1960. הוצאת רסלינג, תל אביב. עמ' 19-38.
- ברטל, נ. (2005). "סוציאליזציה והתמקצעות". חמלה וידע- ראשית מקצוע הסייעוד בארץ ישראל, 1918 – 1948. הוצאת יד בן צבי, ירושלים. עמ' 121 – 150.
- רסין, מ' ועמיתיה (2007). פלורנס נייטינגייל במנהרת הזמן. גוף ידע, 2(2), 77-80.

	מליאה	מבוא למחשבת הסייעוד	13/11/2022	.4
	מליאה	מערכת הבריאות וכלכלת בריאות בישראל		
	מליאה	חוקים במערכת הבריאות	20/11/2022	.5
	קבוצות	דיון בנושאי מערכת הבריאות		

קריאת חובה לשיעור מס' 5:

- צ'רניחובסקי, ד. התפתחויות עכשוויות במערכת הבריאות. 2017. דוח מצב המדינה. מרכז טאוב. http://taubcenter.org.il/wp-content/files_mf/developmentsinhealthcaresystemheb.pdf

קריאה מומלצת

- בן נון, ג', ברלוביץ', י', ושני, מ' (2006). מערכת הבריאות בישראל. תל אביב: משרד הביטחון- ההוצאה לאור. עמ' 165-217
- קוד- דבידוביץ', פי (2013). סוגיות מרכזיות בתחום הבריאות. ירושלים: כנסת ישראל, מרכז המחקר והמידע
- אבני, ש. (2007). חוק ביטוח בריאות ממלכתי – מסגרת בלתי מספקת להגשמת הזכות לבריאות. מתוך: צדק, שוויון ועזרה הדדי: אתגרים במערכת הבריאות הציבורית בישראל. מרכז אדווה, עמ' 14-26.

הגשת מטלה מס' 1 - נאום מעליות עד ה- 27/11/22 בשעה 8:00	מליאה	דימוי מקצועי	27/11/2022	.6
	קבוצות	זהות מקצועית ונאומי מעלית		

קריאת חובה לשיעור מס' 6:

- Lampert, L. (2017). Debunking Nursing Stereotypes. DailyNurse. Retrieved from: <https://dailynurse.com/debunking-nursing-stereotypes/>

קריאה מומלצת

- Grinberg, K., & Sela, Y. (2022). Perception of the image of the nursing profession and its relationship with quality of care. BMC Nursing, 21, 57. Retrieved from: <https://doi.org/10.1186/s12912-022-00830-4>
- Teresa-Morales, C., Rodríguez-Pérez, M., Araujo-Hernández, M., & Feria-Ramírez, C. (2022). Current Stereotypes Associated with Nursing and Nursing Professionals: An Integrative Review. International Journal of Environmental Research and Public Health, 19, 7640. Retrieved from: <https://doi.org/10.3390/ijerph19137640>

	במליאה	המטופל במרכז	4/12/2022	.7
	קבוצות	דיון		

קריאת חובה לשיעור מס' 7:

- Epstein, R. M., & Street, R. L. (2011). The values and value of patient-centered care. Annals of Family Medicine, 9(2), 100–103. <https://doi.org/10.1370/afm.1239>

קריאה מומלצת

- Ortiz, M. R. (2021). Best Practices in Patient-Centered Care: Nursing Theory Reflections. *Nursing Science Quarterly*, 34(3), 322–327. <https://doi.org/10.1177/08943184211010432>

	במליאה	סיעוד בקהילה	11/12/2022	.8
	קבוצות	דיון		

קריאת חובה לשיעור מס' 8:

דיכל, ר', גולן, ר' (2019). הסייעוד האונקולוגי בקהילה-מהיכן ולאן?. ביטאון הסייעוד האונקולוגי בישראל, כרך ל"ב, חוברת מס' 3, עמ' 29-22

•

קריאה מומלצת

בן יעקוב כהן, ד', דבורצקי, ו', עבאליל, מ', גנאם ח', קשוע ו', וצימרמן פ' (2015). עם הפנים לקהילה- הסייעוד בהיערכות לרפורמה בבריאות הנפש: במרכז לבריאות הנפש שלווה ובמחוז שרון שומרון. האחות בישראל, כרך 198, (עמ' 26-22).

אשל, נ. (2019). תפקיד אחות "נאמנת בריאות השד" במרפאה היועצת בקהילה מחוז שרון-שומרון, שרותי בריאות כללית. ביטאון הסייעוד האונקולוגי בישראל, ל"א, 3, עמ' 58-54

9.	סייעוד ומשפחה	במליאה	מטלה מס' 2: מטלת הגשה
	דיון	בקבוצות	משפחה עד לתאריך 18/12/22 בשעה 8:00
			18/12/2022

• האזנת חובה להסכת חיות כיס פרק 24/6: <https://www.kan.org.il/podcast/item.aspx?pid=24963>

• קויפמן, ת. (2008). **הסוד הכמוס - מחלת נפש במשפחה**. פסיכולוגיה עברית. אוחזר מתוך <https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=1793>

קריאה מומלצת:

• <https://caregivers.org.il/caregiving-%D7%94%D7%AA%D7%A4%D7%A7%D7%99%D7%93-%D7%94%D7%AA%D7%95%D7%A4%D7%A2%D7%94-%D7%94%D7%AA%D7%95%D7%A2%D7%9C%D7%95%D7%AA-%D7%95%D7%94%D7%9E%D7%97%D7%99%D7%A8%D7%99%D7%9D>

10.	אי שוויון ורב תרבותיות בסייעוד	מליאה	
	דיון (סרטונים)	בקבוצות	
			1/1/2023

קריאת חובה לשיעור מס' 10:

• אלרועי, א'; שוסטר, מ'; אלמקייס, ע' (2016). כשירות תרבותית של בתי חולים כלליים בישראל, מאיירס-גיוינט-ברוקדייל; דמ-16-706

קריאה מומלצת

Shadmi, E., Chen, Y., Dourado, I., Faran-Perach, I., Furler, J., Hangoma, P., ... & Ruano, A. L. (2020). Health equity and COVID-19: global perspectives. *International journal for equity in health*, 19(1), pages 1-2 [introduction]; 11-12 [COVID-19 health equity perspectives: Israel].

11.	איכות	במליאה	
	חדשנות וטכנולוגיות בשירות הסייעוד - טד	במליאה	
			8/1/2023

קריאת חובה לשיעור מס' 11:

וייס, ד. (2020). הבטחת איכות בסייעוד בישראל, מסע של חלוציות ומובילות בשנים 1948-1995 גוף ידע. חוב' 18, עמ' 71-55 קטעי וידאו חובה

• אתגרי הבריאות של ישראל, 2018: מומחים ובכירים מדברים על קיימות <https://www.youtube.com/watch?v=RAS40JpB860>

7 TECHNOLOGIES CHANGING HEALTHCARE | Travel Nursing 101
<https://www.youtube.com/watch?v=3hC4uCkqvqI>

קריאה מומלצת:

שלום, א. שחר, י. ולונפלד, א. (2013). הפעלה אוטומטית של קווים מנחים רפואיים – מתיאוריה למעשה, הרפואה, כרך 152, חוב' 5, עמ' 272-278.

קריאת חובה למטלה שלישית:

- הקוד האתי לאחיות ולאחים בישראל (2018). הסתדרות האחיות והאחים בישראל

12.	טיפול פליאטיבי	במליאה	הגשת מטלה שלישית: הקוד האתי עד לתאריך 10/1/2023 בשעה 8:00
15/1/2023	דיון חוק החולה הנוטה למות	קבוצות	

קריאת חובה לשיעור מס' 12:

- רביד, ק., שחף, ש.ת., גרוסמן, י., דדוש, א., זיסברג, א. (2019) האם אתה מוכן לדבר על הסוף? גרונטולוגיה, גרונטולוגיה וגריאטריה: כתב-עת בנושאי הזיקנה, מ"ו, 3, עמ' 91-110.
- שטינברג, א' (2005). "חולה נוטה למות"- דינו של חולה סופני, המותר והאסור לעשות בו לפי החוק וההלכה. חוק החולה הנוטה למות, התשס"ו 2005. מתוך: פרשת השבוע, משרד המשפטים, תשס"ו גיליון 238. אוחזר בתאריך 24.2.2017 מתוך- <http://www.daat.ac.il/encyclopedia/value.asp?id1=2274>
- צפיית חובה: סליחה על השאלה חולים במחלה סופנית: <https://youtu.be/UFDcYcad4Jo>

13.	פאנל אחיות	במליאה	
22/1/2023	הכנה למבחן	קבוצות	

נספח 1 - הנחיות למטלות הגשה

לכל שיעור המסומן עם מטלת הגשה יש **לסכם** מאמר **אחד** מתוך רשימת המאמרים לאותו השיעור כפי שמופיעים בסילבוס. הסיכום יתחלק לשני חלקים – החלק הראשון: סיכום קצר (בין 5-6 שורות, כ-4-3 משפטים), יכלול את עיקרי הדברים מתוך המאמר; החלק השני: יש לכתוב **שלוש כותרות** שמדגישות את הנושא/סוגיה שבלטה מבחינתך במאמר, כאשר תחת כל כותרת יש לרשום דיון / תובנה המסבירים את הכותרת **בהתייחס לתכני הקורס** (התרשמות אישית, תובנות, שאלות שהתעוררו בעקבות הקריאה).

* **דוגמא להגשה ניתן למצוא באתר הקורס**

דרישות: היקף הסיכום - עמוד אחד מודפס בגודל פונט 12, ברווח 1.5, שוליים של 2.5 ס"מ מכל צד. את הקובץ יש לשמור עם **שם מלא של הסטודנט, תעודת זהות ומס' המטלה/ שם השיעור**.

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
Faculty of Social Welfare & Health Sciences
الكلية لعلم الرفاه والصحة

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
החוג לסייעוד ע"ש שריל ספנסר

كلية علوم الرفاه
قسم التمريض

Faculty of Social Welfare & Health Sciences
The Cheryl Spencer Department of Nursing

מועד הגשה אחרון: **08:00 בבוקר** ביום ראשון **בכל** שבוע שמסומנת בו מטלת הגשה
ההגשה תתבצע באמצעות מערכת ה-Moodle.